

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΧΡΗΣΤΕΣ
ΕΡΕΥΝΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ, ΕΤΟΥΣ 2023

- Γενικά** Η Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων είναι μια ευρείας κλίμακας περιοδική στατιστική εργασία για τη συγκέντρωση ποσοτικών πληροφοριών αναφορικά με τα βασικά χαρακτηριστικά της διάρθρωσης των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων της Ελλάδας. Η Έρευνα διενεργήθηκε στο πλαίσιο ειδικού προγράμματος διαρθρωτικών ερευνών, που έχει καταρτιστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, για την παρακολούθηση της εξέλιξης της διάρθρωσης των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Το πρόγραμμα αυτό είναι σε εφαρμογή από το 1966 και περιλαμβάνει τη διενέργεια δειγματοληπτικών ερευνών, ανά τριετία, και της Απογραφής Γεωργίας Κτηνοτροφίας κατά την οποία ερευνώνται όλες οι εκμεταλλεύσεις, ανά δεκαετία. Η Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων του έτους 2023, συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και διενεργήθηκε με κοινά πρότυπα και μεθόδους, βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1091 και του Εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2286.
- Περίοδος αναφοράς** Η περίοδος αναφοράς των στοιχείων της έρευνας, σε ό,τι αφορά στις καλλιέργειες, την απασχόληση και τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά εκτός του ζωικού κεφαλαίου, ήταν η καλλιεργητική περίοδος από 01/10/2022 έως 30/09/2023. Ημερομηνία αναφοράς, σε ό,τι αφορά στο ζωικό κεφάλαιο της εκμετάλλευσης, ήταν η 01/11/2023.
- Σκοπός** Από την Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων προκύπτουν στατιστικά στοιχεία αναφορικά με τη διάρθρωση των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, των ειδικών χαρακτηριστικών τους, καθώς και την απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού σε αυτές, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Με την Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων συλλέγονται στοιχεία που αφορούν:
- στον αριθμό των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων,
 - στη νομική μορφή των εκμεταλλεύσεων,
 - στο καθεστώς κατοχής της γεωργικής γης,
 - στη γεωγραφική θέση των εκμεταλλεύσεων,
 - στην κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) ανά είδος καλλιέργειας (αροτραίες καλλιέργειες, οικογενειακοί λαχανόκηποι, μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι, πολυετείς (δενδρώδεις) καλλιέργειες, θερμοκηπιακές καλλιέργειες κ.λπ.),
 - στις αρδευόμενες και αρδευθείσες εκτάσεις,
 - στα εκτρεφόμενα ζώα και πτηνά,
 - στις καλλιεργητικές τεχνικές,
 - στις μεθόδους εκτροφής των ζώων,
 - μέτρα αγροτικής ανάπτυξης από τα οποία επωφελήθηκε η εκμετάλλευση,
 - στα μηχανήματα και τον εξοπλισμό που χρησιμοποιήθηκε στην εκμετάλλευση,
 - στην απασχόληση στη γεωργία κτηνοτροφία, καθώς και
 - σε λοιπά χαρακτηριστικά των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.

Από τα συλλεγόμενα δεδομένα της Έρευνας Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων ενημερώνεται το Γεωργικό Στατιστικό Μητρώο, το

οποίο αποτελεί το βασικό πλαίσιο για τη διενέργεια στατιστικών ερευνών στον τομέα της γεωργίας κτηνοτροφίας.

Μεθοδολογία

Η μέθοδος δειγματοληψίας που χρησιμοποιήθηκε για την Έρευνα Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων ήταν η μονοσταδιακή στρωματοποιημένη δειγματοληψία. Μονάδα δειγματοληψίας είναι η γεωργική, κτηνοτροφική ή μεικτή εκμετάλλευση η οποία αποτελεί ενιαία μονάδα, τόσο από τεχνική όσο και από οικονομική άποψη, με ενιαία διαχείριση, και η οποία παράγει γεωργικά ή κτηνοτροφικά προϊόντα.

Το πλαίσιο δειγματοληψίας της έρευνας είναι το Γεωργικό Στατιστικό Μητρώο το οποίο καταρτίστηκε από την Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας και ενημερώνεται περιοδικά, τόσο από διοικητικές πηγές όσο και από τις υπόλοιπες γεωργικές έρευνες που διενεργεί η ΕΛΣΤΑΤ. Στο Γεωργικό Στατιστικό Μητρώο περιλαμβάνονται οι γεωργικές, κτηνοτροφικές ή μεικτές γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις της Χώρας, ανεξάρτητα από τη νομική μορφή τους (φυσικό ή νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) και τον τόπο διαμονής του κατόχου τους ή τον τόπο όπου βρίσκονται οι εκτάσεις ή τα ζώα της εκμετάλλευσης.

Η στρωμάτωση έγινε με κριτήρια τον Νομό (NUTS 3), τον Τύπο της εκμετάλλευσης (τεχνικο-οικονομικός προσανατολισμός της παραγωγής) και το Οικονομικό Μέγεθος της εκμετάλλευσης. Σε κάθε στρώμα η επιλογή του δείγματος έγινε βάσει ίσων πιθανοτήτων με συστηματική τυχαία δειγματοληψία του πληθυσμού των εκμεταλλεύσεων του συγκεκριμένου στρώματος.

Το τελικό μέγεθος του δείγματος ήταν 137.587 εκμεταλλεύσεις, δηλαδή ποσοστό μεγαλύτερο του 22% του συνόλου των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων της Χώρας.

Ορισμοί

Με τον όρο γεωργική, κτηνοτροφική ή μεικτή γεωργοκτηνοτροφική εκμετάλλευση νοείται μια ενιαία μονάδα, τόσο από παραγωγική όσο και από οικονομική άποψη, με ίδια διαχείριση, η οποία παράγει γεωργικά ή κτηνοτροφικά προϊόντα. Στατιστική μονάδα της Έρευνας Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα κατώφλια στον Κανονισμό (ΕΚ) 2018/1091, αποτέλεσε κάθε εκμετάλλευση της οποίας ο κάτοχος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα:

α) εκμεταλλεύεται τουλάχιστον: πενήντα (50) στρέμματα χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση ή είκοσι (20) στρέμματα αρόσιμη γη ή πέντε (5) στρέμματα πατάτες ή πέντε (5) στρέμματα νωπά λαχανικά και φράουλες ή δύο (2) στρέμματα αρωματικά, φαρμακευτικά και αρτυματικά φυτά, άνθη και καλλωπιστικά φυτά, σπόρους για σπορά και φυτάρια, καθώς και φυτώρια ή τρία (3) στρέμματα οπωροφόρα ή ένα (1) στρέμμα αμπελώνες ή τρία (3) στρέμματα ελαιόδεντρα ή εκατό (100) τετραγωνικά μέτρα (0,1 στρέμμα) θερμοκήπια ή εκατό (100) τετραγωνικά μέτρα καλλιεργούμενα μανιτάρια, ανεξάρτητα από τους τίτλους ιδιοκτησίας και τον τόπο που βρίσκεται, ή

β) εκτρέφει ιδιόκτητα ζώα που αντιστοιχούν σε 1,7 μονάδες ζωικού κεφαλαίου.

Ειδικά στη Χώρα μας, για εθνικούς σκοπούς και προκειμένου να υπάρχει συγκρισιμότητα με τα στοιχεία των προηγούμενων ερευνών, ερευνήθηκαν δειγματοληπτικά και εκμεταλλεύσεις που είναι μικρότερες από τα παραπάνω οριζόμενα κατώφλια.

Αναλυτικοί ορισμοί όλων των μεταβλητών της έρευνας περιλαμβάνονται στον Εφαρμοστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2286.

Οργάνωση της έρευνας και έλεγχος της ποιότητας

Μέθοδος συλλογής των στοιχείων: Η συλλογή των στοιχείων της Έρευνας Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων βασίστηκε σε ένα μεικτό σύστημα, που περιλάμβανε δύο φάσεις:

- **Φάση Α:** Ηλεκτρονική αυτο-καταγραφή των εκμεταλλεύσεων μέσω ειδικής διαδικτυακής εφαρμογής, με τη βοήθεια ερευνητή.
- **Φάση Β:** Ηλεκτρονική συμπλήρωση ερωτηματολογίων μέσω συνέντευξης από ερευνητή της ΕΛΣΤΑΤ με τον κάτοχο ή διαχειριστή της εκμετάλλευσης, στην οικία του ερευνώμενου ή μέσω τηλεφώνου, για τις εκμεταλλεύσεις στις οποίες δεν κατέστη δυνατή η ηλεκτρονική αυτό-καταγραφή.

Η συλλογή των στοιχείων έγινε με ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο, μέσω ειδικής διαδικτυακής εφαρμογής, ενώ για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων χρησιμοποιήθηκαν φορητοί ηλεκτρονικοί υπολογιστές (laptops) και υπολογιστές αφής (tablets).

Ερωτηματολόγιο: Το ερωτηματολόγιο της Έρευνας Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων σχεδιάστηκε σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο σχετικό ενωσιακό δίκαιο. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας περιλάμβανε όλες τις υποχρεωτικές μεταβλητές, που προβλέπονται στον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΕ) 2018/1091, καθώς και μεταβλητές που ικανοποιούν εθνικές απαιτήσεις σε στατιστική πληροφόρηση. Με την έρευνα συλλέχθηκε, επίσης, ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) και ο Αριθμός Αστυνομικής Ταυτότητας του κατόχου, στοχεύοντας στην ύπαρξη ενός μοναδικού αριθμού αναγνώρισης που χρησιμεύει ως «κλειδί» για τη σύνδεση των στοιχείων της έρευνας με σχετικά στοιχεία άλλων διοικητικών πηγών για την ενημέρωση του Γεωργικού Στατιστικού Μητρώου. Επιπλέον, στο πλαίσιο της έρευνας πραγματοποιήθηκε γεωεντοπισμός των εκμεταλλεύσεων. Αναλυτικότερα, πέρα από τη συλλογή της πληροφορίας αναφορικά με την έδρα της εκμετάλλευσης, δηλαδή τον οικισμό στον οποίο διαμένει μόνιμα ο κάτοχός της (ατομική εκμετάλλευση) ή βρίσκεται η έδρα της εκμετάλλευσης (νομικό πρόσωπο), συλλέχθηκε και πληροφορία σχετικά με τη θέση της, δηλαδή την τοποθεσία όπου βρίσκονται οι κύριες εκτάσεις ή το μεγαλύτερο μέρος της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης, αν πρόκειται για γεωργική εκμετάλλευση, ή οι κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, αν πρόκειται για κτηνοτροφική ή μεικτή εκμετάλλευση.

Επεξεργασία των στοιχείων: Στο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο της Έρευνας Διάρθρωσης Γεωργικών και Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων ήταν, εκ σχεδιασμού, ενσωματωμένοι αυτόματοι έλεγχοι για την ορθότερη και πληρέστερη συλλογή των στοιχείων. Κατά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, είτε μέσω αυτό-καταγραφής είτε από τον ερευνητή, πραγματοποιούνταν αυτόματοι λογικοί έλεγχοι και έλεγχοι πληρότητας. Αμέσως μετά τη συμπλήρωση και υποβολή κάθε ερωτηματολογίου, τα δεδομένα αποθηκεύονταν αυτόματα στη βάση δεδομένων της ΕΛΣΤΑΤ και με το πέρας της συλλογής ήταν έτοιμα προς επεξεργασία. Επιπλέον, διενεργήθηκαν ποιοτικοί έλεγχοι με τη χρήση στοιχείων από άλλες έρευνες της ΕΛΣΤΑΤ και στοιχεία διοικητικών πηγών (π.χ. από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και τον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων-ΟΠΕΚΕΠΕ). Στόχος ήταν η διερεύνηση της κάλυψης των εκμεταλλεύσεων, καθώς και η συμπλήρωση τυχόν ελλειπουσών τιμών. Η συλλογή του ΑΦΜ του κατόχου χρησίμευσε ως «κλειδί» για τη σύνδεση με διοικητικά μητρώα και αρχεία. Σε περιπτώσεις που κρίθηκε αναγκαίο, πραγματοποιήθηκαν συμπληρωματικές συνεντεύξεις με κατόχους εκμεταλλεύσεων.

Δημοσίευση στοιχείων Στοιχεία της έρευνας είναι διαθέσιμα για τα ακόλουθα έτη: 1983, 1985, 1987, 1993, 1995, 1997, 2003, 2005, 2007, 2013, 2016 και 2023. Επιπλέον, για τα έτη 1961, 1971, 1981, 1991, 2000, 2009 και 2020 υπάρχουν απογραφικά στοιχεία. Τα δεδομένα των ετών 2000–2023 είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή, ενώ των προηγούμενων ετών σε έντυπη.

Παραπομπές Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα της έρευνας και την μεθοδολογία της μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ (www.statistics.gr) και ειδικότερα στον σύνδεσμο <https://www.statistics.gr/el/statistics/agr>.